

ritas. Quid diu defendat? « Sufficit, Absit. An vultis, » inquit, experimentum accipere ejus, qui in me loquitur » Christus¹? » Modo autem: « Itaque lex quidem sancta, » et mandatum sanctum, et justum, et bonum. »

XIII. « Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? » Absit². » Quia bonum non est mors. « Sed peccatum ut » appareat peccatum, per bonum operatum est mihi » mortem. » Mors non est lex, sed peccatum est mors. Jam dudum autem dixerat: « Sine lege peccatum mor- » tuum est. » Ubi vos admonueram, quia « mortuum est, » dixit, absconditum latet, non apparet. Modo videte quam vere ita dictum sit: « Peccatum, inquit, ut appareat » peccatum. » Non dixit ut sit: quia erat et quando non apparebat. « Peccatum ut appareat peccatum. » Quid est, « ut appareat peccatum? » Quia « concupiscentiam » nesciebam, nisi Lex diceret: Non concupisces. » Non ait: Concupiscentiam non habebam: sed, « Concupis- » centiam nesciebam. » Sic etiam hic non ait: Ut sit peccatum: sed, « Ut appareat peccatum, per bonum » mihi operatum est mortem. » Quam mortem? « Ut fiat » supra modum peccator aut peccatum per mandatum. » Attende, « supra modum peccator: » quare « supra mo- » dum? » Quia jam et prævaricatio. « Ubi enim lex non » est, nec prævaricatio³. »

XIV. Videte ergo, fratres, videte genus humanum a prima illius primi hominis morte fluxisse. Etenim peccatum a primo homine intravit in hunc mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit⁴. Pertransiit, verbum attendite, quod audistis: considerate, videte quid est, pertransiit. Pertransiit: inde est et parvulus reus; peccatum nondum fecit, sed traxit. Etenim illud peccatum non in fonte mansit, sed per-

¹ 2 Cor. xiii, 3. — ² Rom. vii, 13. — ³ Id. iv, 15. — ⁴ Id. v, 12.

transiit: non in illum aut illum, sed in omnes homines pertransiit. Genuit peccatores morti obnoxios primus peccator, primus prævaricator. Venit ad sanandos de Virgine Salvator. Quia ad te non qua venisti, venit: (Non enim ille de concupiscentia maris et foeminae, non de illo vinculo concupiscentiae. « Spiritus, inquit, sanctus » superveniet in te. » Dictum est hoc Virgini, dictum est fide ferventi, non concupiscentia carnis aestuanti: « Spi- » ritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obum- » brabit tibi¹. » Quæ tale obumbraculum haberet, quando ardore libidinis aestuaret?) Quia ergo non qua venisti ad te venit, liberat te. Ubi te invenit? Venumdatum sub peccato, jacentem in morte primi hominis, trahentem peccatum primi hominis, habentem reatum antequam habere posses arbitrium. Ecce ubi te invenit, quando parvulum invenit. Sed parvuli ætatem excessisti: ecce crevisti, primo peccato multa addidisti; legem accepisti, prævaricator extitisti. Sed noli esse sollicitus: « Ubi abundavit peccatum, superabundavit gratia². » Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CLIV³.

De verbis Apostoli, Rom. vii. *Scimus quia lex spiritalis est, ego autem carnalis sum, etc.* Contra Pelagianos, qui dicunt hominem sine peccato esse posse in hac vita.

I. HESTERNAM lectionem de sancti apostoli Pauli Epis-

¹ Luc. i, 35. — ² Rom. v, 20. — ³ Alias v, de verbis Apostoli. — Habitus ad Mensam S. martyris Cypriani.

tola, qui Sermoni affuistis, audistis : illam lectio sequitur quæ hodie recitata est ¹. Adhuc versatur ille difficilis et periculosus locus, quem vobis in adiutorio Domini nostri, quantum me religioso apud eum adjuvatis affectu, pro viribus, quas dare dignatur, exponere et enodare suscepimus. Patientiam mihi præbeat Charitas Vestra, ut si habeo propter obscuritatem rerum difficilem disputationem, saltem habeam facilem vocem. Si enim utrumque sit difficile, multum laboratur : et utinam non sine causa laboretur. Ut autem prosit labor noster, sit patiens auditus vester. Quia Legem non culpatur Apostolus, hesternodie audientibus, quantum existimo, satisfacimus. Ibi quippe ait : « Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? » Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per legem. Nam » concupiscentiam nesciebam, nisi Lex diceret : Non » concupisces. Occasione autem accepta, peccatum per » mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. » Sine lege enim peccatum mortuum est, » id est, latet, non apparet. « Ego autem vivebam aliquando sine lege : » adveniente autem mandato, peccatum revixit. Ego autem » mortuus sum, et inventum est mihi mandatum quod » erat in vitam, » (Quid enim tam pertinens ad vitam quam, » Non concupisces?) hoc esse in mortem. Peccatum enim » occasione accepta per mandatum fefellit me, et per » illud occidit : » concupiscentiam terruit, non extinxit ; terruit, non oppressit ; fecit timorem poenæ, non amorem justitiæ. « Itaque, inquit, lex quidem sancta, et » mandatum sanctum, et justum, et bonum. Quod ergo » bonum est, mihi factum est mors? Absit ². » Non enim lex mors, sed peccatum mors. Quid ergo ex occasione mandati? « Sed peccatum ut appareat peccatum : » latebat enim quando mortuum dicebatur : « Per bonum

¹ Florus ad Rom. vii. — ² Rom. vii, 7-13.

» mihi operatum est mortem ; ut, addita prævaricatione, fiat supra modum peccator aut peccatum per mandatum ; » quia prævaricatio peccato non adderetur, si non esset mandatum. Alio enim loco dicit aperte idem Apostolus : « Ubi enim lex non est, nec prævaricatio ¹. » Quid ergo? Quid dubitamus ad hoc datam esse Legem, ut inveniret se homo? Quando enim Deus non prohibebat a malo, latebat se homo : vires suas languidas non invenit, nisi quando legem prohibitionis accepit. Invenit ergo se, in malis invenit se. Quo fugit se? Quocumque enim fugerit se, sequitur se. Et quid ei prodest de se invento scientia, quam ² sauciat conscientia?

II. Loquitur ergo et in ista lectione, quæ hodie recitata est, ille qui invenit se. « Scimus, inquit, quia lex spiritalis » est, ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato. » Quod enim operor, ignoro. Non enim quod volo, hoc » ago ; sed quod odi, illud facio ³. » Quæritur hoc loco magna diligentia quis intelligatur, utrum ipse Apostolus qui loquebatur ; an alium aliquem in se transfiguravit, quem tangeret in se, sicut dixit quodam loco : « Hæc » autem omnia transfiguravi in me et Apollo propter vos, » ut in vobis discatis ⁴. » Si ergo Apostolus loquitur, (quod nemo dubitat,) et cum dicit : « Non quod volo » ago ; sed quod odi, illud facio, » non de altero, sed de se ipso dicit : quid simus intellecturi, fratres mei? Ita-ne apostolus Paulus nolebat, verbi gratia, facere adulterium, et faciebat adulterium? nolebat esse avarus, et erat avarus? Quis autem nostrum audeat se induere tali blasphemia, ut de Apostolo hoc sentiat? Forte ergo alius est aliquis : forte tu es, aut tu es, aut ille est, aut ego sum. Si ergo aliquis nostrum est, ipsum quasi de ipso audiamus,

¹ Rom. iv, 15. — ² Forte quem. — ³ Rom. vii, 14, 15. — ⁴ 1 Cor. iv, 6.

et non irati nos corrigamus. Si autem ipse est, forte enim et ipse est; non sic intelligamus quod dixit: « Non quod » volo ago; sed quod odi, illud facio, » tanquam vellet esse castus, et esset adulter; aut vellet esse misericors, et esset crudelis; aut vellet esse pius, et esset impius. Non ad hoc accipiamus, « Non enim quod volo, hoc ago; » sed quod odi, illud facio. »

III. Sed ad quid? Volo non concupiscere, et concupisco. Lex quid dixit? « Non concupisces. » Homo Legem audivit, vitium agnovit: bellum indixit, captivitatem invenit. Sed forte aliquis homo, non Apostolus. Quid ergo dicimus, fratres mei? Non habebat ullam concupiscentiam Apostolus in carne sua, quam habere nollet; cui tamen existenti, titillanti, suggerenti, sollicitanti, æstuanti, tentanti non consentiret? Dico Charitati Vestræ: Si crediderimus Apostolum nullam prorsus habuisse infirmitatem concupiscentiæ cui reluctaretur, multum credimus de illo: atque utinam ita sit. Non enim invidere nos oportet Apostolis, sed Apostolos imitari. Veruntamen, charissimi, audio ipsum Apostolum confitentem, nondum eum ad tantam perfectionem justitiæ pervenisse, quantam in Angelis esse credimus: quorum Angelorum æqualitatem speramus, si ad hoc quod volumus perveniamus. Quid enim aliud nobis Dominus promittit in resurrectione, ubi ait: « In resurrectione mortuorum neque nubent, neque uxores ducent; non enim » incipient mori, sed erunt æquales Angelis Dei⁴? »

IV. Dicit ergo aliquis: Et tu unde scis quia Paulus apostolus Angeli justitiam et perfectionem nondum habebat? Non facio injuriam Apostolo, non credo nisi Apostolo, alium testem non quæro; suspicantem non audio, nimium laudantem non curo. Dic mihi, sancte Apostole,

¹ Matth. xxii, 30.

de te ipso, ubi nemo dubitat quia de te ipso loqueris. Nam ubi dixisti: « Non quod volo ago; sed quod odi, » illud facio: » existunt qui dicant¹, quod alium in te nescio quem transfiguraveris laborantem, deficientem, victum, captivum. Tu mihi dic de te, ubi nemo dubitat quia loqueris de te. « Fratres, ait Apostolus, ego me » ipsum non arbitror apprehendisse². » Et quid facis? « Unum autem, quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt » extensus, secundum intentionem, ait, non secundum » perfectionem; secundum intentionem sequor ad palmam » supernæ vocationis Dei in Christo Jesu³. » Supra jam dixerat: « Non quia jam acceperim, aut jam perfectus » sim⁴. » Adhuc contradicitur et dicitur: Dicebat ista Apostolus, quia nondum pervenerat ad immortalitatem; non quia nondum pervenerat ad justitiæ perfectionem. Jam ergo tam justus erat quam sunt Angeli, sed nondum immortalis sicut sunt Angeli. Sic, inquit, sic est prorsus. Modo dixisti: Tam erat justus quam sunt Angeli, sed nondum immortalis sicut sunt Angeli. Ergo perfectionem justitiæ jam tenebat, sed sequendo palmam supernam, immortalitatem quærebat.

V. Dic nobis, sancte Apostole, alium aliquem manifestiorem locum, non ubi quæris immortalitatem, sed ubi confiteris infirmitatem. Et hic jam susurratur, jam contradicitur. Videor mihi audire quorundam cogitationes, et hic dicitur mihi: Verum est, novi quid dicturus es: confitetur infirmitatem, sed carnis, non mentis; confitetur infirmitatem, sed corporis, non animi: in animo autem est perfecta justitia, non in corpore. Nam quis ignorat utique Apostolum in corpore fuisse fragilem, corpore fuisse mortalem, sicut dicit: « Habemus thesaurum istum

¹ Pelagiani. V. De gratia Chr. l. i. c. 39. Contra Jul. l. 2, c. 3. 4. 8, et l. 6. c. 23. — ² Philip. iii, 13. — ³ Ibid. 14. — ⁴ Ibid. 12.

» in vasis fictilibus¹? » Quid tibi ergo cum vase fictili? De thesauro aliquid loquere. Si aliquid minus habuit, si erat quod ei ad aurum justitiæ posset addi, inveniamus. Ipsum audiamus, ne injuriosi existimemur. « Et ne magnitudine revelationum mearum, Apostolus dicit: In » magnitudine revelationum mearum ne extollar². » Nempe hic agnoscitis Apostolum habentem magnitudinem revelationum, et timentem elationis præcipitium. Ut ergo noveris, quia et ipse Apostolus, qui volebat alios salvos facere, adhuc curabatur: ut noveris quia et ipse adhuc curabatur: si magnipendis ipsius honorem, audi quid medicus ei apposuerit ad tumorem: audi non me, ipsum audi. Audi confitentem, ut sentias docentem. Audi: « Et » ne magnitudine revelationum mearum extollar. » Ecce jam possum dicere apostolo Paulo: Ne extollaris, sancte Apostole? Tu ne extollaris, adhuc cavendum est? Tu ne extollaris, adhuc timendum est? Tu ne extollaris, adhuc huic infirmitati medicina quærenda est?

VI. Quid mihi, inquit, dicis tu? Et tu audi quid sim; et noli altum sapere, sed time. Audi quomodo brevis agnus ingrediatur, ubi aries sic periclitatur. « Ne magnitudine, » inquit, revelationum mearum extollar, datus est mihi » stimulus carnis meæ, angelus Satanæ, qui me colaphizet³. » Qualem tumorem timuit, qui mordacissimum epithema accepit. Jam ergo modo dic quia tanta in illo erat justitia, quanta est in Angelis sanctis. An forte et Angelus sanctus in cælo, ne extollatur, accipit stimulum angelum Satanæ, a quo colaphizetur? Absit hoc de sanctis Angelis suspicari. Homines sumus, Apostolos sanctos homines agnoscamus; vasa electa, sed adhuc fragilia, adhuc in hac carne, peregrinantes, nondum in cælesti patria triumphantes. Ergo quoniam Dominum ter ro-

¹ 2 Cor. iv, 7. — ² Id. xii, 7, Beda et Florus ibidem. — ³ 2 Cor. xii, 7.

gavit, ut ab illo iste stimulus auferretur; nec auditus est ad voluntatem, quia exauditus est ad sanitatem: forte non indecenter ipse loquitur, ubi dicit: « Scimus autem » quia lex spiritualis est, ego autem carnalis sum⁴. »

VII. Ergo carnalis Apostolus, qui aliis dicebat: « Vos » qui spiritales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis: » alios tanquam spiritales alloquitur, et ipse carnalis est? Sed quid dixit et ipsis spiritualibus, quia nondum erant in perfectione cælesti et angelica², nondum erant in illius patriæ securitate, sed in hujus peregrinationis sollicitudine versabantur; quid eis dixit? Certe spiritales eos vocavit: « Vos, inquit, qui spiritales estis, instruite » hujusmodi in spiritu lenitatis, intendens te ipsum, ne » et tu tenteris³. » Ecce, quem spiritalem jam appellavit⁴, timuit illi tentationis fragilitatem, unde posset tentari spiritualis, etsi non ex mente, utique ex carne. Spiritualis enim, quia secundum spiritum vivit; adhuc autem ex parte mortali carnalis: idem spiritualis, idemque carnalis. Ecce spiritualis: « Mente servio legi Dei. » Ecce carnalis: « Carne autem legi peccati⁵. » Idem ergo ipse et spiritualis et carnalis? Idem plane, quando hic vivit, sic est.

VIII. Noli mirari quisquis es, quicumque carnalibus concupiscentiis cedis atque consentis, qui eas vel bonas putas ad explendam libidinis saturitatem, vel certe sic jam vides malas, ut eis tamen cedendo consentias, et quo ducunt sequaris, et ea quæ mala suggerunt perpetres; totus carnalis es. Tu, tu quisquis talis es, totus carnalis es. Si autem concupiscis quidem, quod Lex vetat, cum dicit: « Non concupisces⁶, » servas tamen aliud quod

¹ Rom. vii, 14. — ² Cod. Cass. ii, fol. 160. *nondum erant securi, nondum erant in perfectione.* — ³ Galat. vi, 1. — ⁴ Cod. Cass. ii, fol. 160. *quem spiritalem, jam appellavit, etatem, (legestatum) timuit, etc.* — ⁵ Rom. vii, 25. — ⁶ Deut. v, 20.

item Lex jubet; « Post concupiscentias tuas non eas¹: » mente spiritalis es, carne carnalis. Aliud est enim, non concupiscere; aliud, post concupiscentias suas non ire. Non concupiscere, omnino perfecti est; post concupiscentias suas non ire, pugnantis est, luctantis est, laborantis est. Ubi fervet pugna, quare desperatur victoria? Quando erit victoria? Quando absorbebitur mors in victoriam. Tunc enim vox erit triumphantis, non sudor pugnantis. Quæ futura est vox illa triumphantis, cum corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem? Vides victorem, audi exultantem, expecta triumphantem. Tunc fiet sermo qui scriptus est: « Absorpta est mors in victoriam. Ubi est, mors, » contentio tua? Ubi est, mors, aculeus tuus²? Ubi est? » Ecce erat, et non est. Ubi est, mors, contentio tua? » Ecce mortis contentio: « Non quod volo ago³. » Ecce mortis contentio: « Scimus quia lex spiritalis est, ego autem » carnalis sum. » Si ergo Apostolus de se ipso dicit; si dico, non confirmo: si Apostolus dicit, « Scimus quia » lex spiritalis est, ego autem carnalis sum: » mente enim spiritalis, corpore carnalis: quando totus spiritalis? Cum, « Seminatur corpus animale, resurget corpus spiritale⁴. » Modo ergo quando fervet mortis contentio, « Non quod » volo ago: » ex parte spiritalis, ex parte carnalis, ex parte meliore spiritalis, ex parte inferiore carnalis. Adhuc confliro, nondum vici: magnum mihi est, non vinci. « Non quod volo, hoc ago; sed quod odi, illud facio. » Quid facis? Concupisco. Etsi concupiscentiæ non consentio, etsi post concupiscentias meas non eo: tamen adhuc concupisco: et utique etiam in ipsa parte ego sum.

IX. Non enim ego in mente, et alius in carne. Sed

¹ Eccli. xviii, 30. — ² 1 Cor. xv, 54, 55. — ³ Beda ad Rom. vii. — ⁴ 1 Cor. xv, 44.

quid? « Igitur ipse ego: » quia ego in mente, ego in carne. Non enim duæ naturæ contrariæ, sed ex utraque unus homo: quia unus Deus, a quo factus est homo. « Igitur » ipse ego, ego ipse, mente servio legi Dei, carne autem legi peccati¹. » Mente non consentio legi peccati: sed tamen nollem esset in membris meis lex ulla peccati. Quia ergo nollem, et tamen est; « Non quod volo ago: » quia concupisco, et nolo, « Non quod volo ago; sed » quod odi, illud facio. » Quid odi? Concupiscere. Odi concupiscere, et tamen ago illud carne, non mente: « Quod odi, illud facio. »

X. « Si autem quod nolo, illud facio, consentio legi, » quoniam bona est². » Quid est hoc, « Si quod nolo, » illud facio; consentio legi, quoniam bona est? » Consentires legi, si quod vellet faceres: facis quod lex odit, quomodo consentis legi? Prorsus « Si quod nolo, hoc » facio; consentio legi, quoniam bona est. » Quomodo? Quia jubet lex, « Non concupisces. » Quid volo ego? Non concupiscere? Volendo quod vult lex, « Consentio legi, » quoniam bona est. » Si diceret lex, « Non concupisces, » et ego vellem concupiscere, non consentirem legi, et omnino ab illa voluntatis perversitate diversus existerem. Dicente enim lege, « Non concupisces, » et ego velim concupiscere; non consentio legi Dei. Quid modo? quid dicis, o lex? « Non concupisces. » Et ego nolo concupiscere, et ego nolo; quod non vis, nolo: ideo consentio, quia quod non vis, nolo. Non implet legem infirmitas mea: sed legem laudat voluntas mea. Ergo si quod nolo, hoc ago; ideo consentio legi, quia nolo quod non vult, non quia ago quod nolo. Ipsum enim agere concupiscere est, non concupiscentiæ consentire: ne aliquis jam in Apostolo peccandi sibi quærat exemplum, et det malum

¹ Rom. vii, 25. — ² Ibid. 16.